

ספר

אגרות משה

אבן העזר

חלק רביעי

והם מה שחנני השי"ת להשיב לשואלים אותי מתלמידי וחברי
דבר ה' זו הלכה, וגם מה שבאתי בכתובים לגדולי תורה
להשתעשע בדברי תורה

מאת

משה פיינשטיין

ר"מ מתיבתא תפארת ירושלים בנוא יארק
ומלפנים אבד"ק ליובאן, פלך מינסק

בן אאמו"ר הגאון הצדיק חסיד ועניו מרן ר' דוד זצ"ל
שהיה אבד"ק אוזדא וסטראבין ברוסיא

אם יכולה האשה לתבוע איזה חיובים מהבעל אחר הגט

י"ח אדר שני תשל"ח.

מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מוה"ר גמליאל באטניק
שליט"א.

הנה מפורש בסוף סימן קנ"ד בש"ע אה"ע בסדר הגט
של בעל הש"ע סעי' פ"א שכתב הרמ"א מסדר
מהר"י מינץ שישאל הרב אחר הכתובה ושתחזיר לבעל
הכתובה או תמחול לו כדי שלא יבואו אח"כ לידי קטט
מחמת הכתובה ושיאמר הבעל ע"מ כן לא גירש, ולשון
או תמחול מפורש בסדר הגט של מהר"מ ר' יוזפש שהוא
סדר הגט שנתפשט סימן רי"ח היינו שאם אין הכתובה
בידה תמחול בפני הרב והעדים, והוא מנהג שנתפשט
בכל העולם ודנין כן כל ב"ד, שלכן אם המגרש לא בקש
שיתנו לו שובר אין כותבין הב"ד, ויש שגם אין מזהירין
להאשה שתחזיר הכתובה כשתמצאהו מהטעם שכתב
מהר"מ יוזפש בבאורו בספר ברכת המים שלו על סדר
הגט בסימן רמ"ה, דכיון דבזמננו המנהג פשוט שקודם
הנתינה היא מוחלת לו הכתובה בפני הרב והעדים
כדלעיל אם תרצה לגבות הכתובה לא ישמעו לה הב"ד
אף אם לא יהיה הרב והעדים בחיים להעיד ע"ז, כי
יסמכו הב"ד על המנהג והובא בספר קב ונקי סימן רמ"ה.
ומהאי טעמא כל תביעות ממון שאיתא בסימן ר"כ
שאם יש איזה חלוקים ביניהם יתפשרו על ככה, הוא
עוד מכ"ש מהכתובה ששייך בזה הטעם דהרמ"א בשם
מהר"מ מינץ שלא יבואו לידי קטט ויאמר הבעל ע"מ
כן לא גירשה, שלכן לא הוצרך הרמ"א להזכיר גם זה,
ורק מהר"מ ר' יוזפש שהאריך ביותר הזכיר גם זה שלא
יבואו אינשי לטעות. וממילא איכא החזקה שעשו כן
הב"ד וכל ב"ד שבעולם לא ישמעו אף שיש בידה שטרות
החיובים מצד שידוע לכל ב"ד בעולם שכיון שנתגרשה
כבר אין שום תביעות.

ס"ב, ס"ה וס"ו.
אבל כשהחמיר
ושמע שלא בעי
ולה וכן מצאתי
י' יוזפש בעה"מ
ס"ק י"א משמע
עדים שמעו מה
פרש כן ברמ"א
לחוש להח"מ,
דיעבד אף שלא
כלל לחצי דבר
באר טעם מדוע
הם כת אחרת,
ה' דכתב לשמה
ז"ד והרי מסיק
פשר הזכיר זה
גם הציווי א"צ
רי הגר"א בסי'
אף כשלא ראו
בדא דידן כשר
ה' מינהו קודם
(קל"ד ע"א)
ראוים לאומרו.
אמרתי שעור
הקושיות באופן
אין העת בידי
יתו על הרמ"א
ב"ב דף קמ"ח
ניא להו) סובר
יקו ולא בצדקה
ז' אזלינן בתר
ק"ק דב"ב (סי')

קפח

אגרות

אבן

ומהאי טעמא אמרתי להבעל שהגט עצמו הוא
כמזהיר להאשה שאין הבעל חייב לה כלום ובב"ד של
ישראל לא תוכל לתבוע כלום אף אם תרצה, ובערכאות
נמי ברור שלא יתבעו שמאחר שהיא וכל משפחתה לא
יעברו על מנהג כל ישראל שיש לחוש ללעז שיוציא
הבעל לומר שע"מ כן לא גירשה, ואף אם הבטיח ע"י
עורכי דין (לאיערס) איזה דבר בהסכמתו ובחתימתו
ולא ירצה לקיים לא תוכל האשה לתבוע כלום ממנו.

והנני ידידו,

משה פיינשטיין

סימן קטז

רעיוני ענייני ישראליים ו"א מריטלר ורעייתו חורחה

בענין אשה שהשיגה ג"פ מבעלה וכעת תובעת ממנו ממון כדי שתסכים לגירושין דערכאות

כ"ג תמוז תשכ"ב
לרב אחד.

הנה יש לי עגמ"נ גדול בדבר העסק שעמלנו ויגענו יחד ביגיעה גדולה להשיג גט פטורין כדי להתיר מכבלי העיגון אשה צעירה, וידענו שכל העיכוב היה ענין הגירושין דערכאות (דיווארס) מטאראנטא, שכן האשה דרה בא"י ויכולה להנשא ע"ס הג"פ, אבל הבעל דר בטאראנטא וכדי לינשא הוא צריך לגירושין דערכאות משם. ואנחנו יעצנו שע"י הגט תנשא לאחר ויוכל הבעל לעשות הגירושין האזרחיים והאשה לא תעכב וסמך עלינו הבעל שיהיה כן, ולבסוף מעכב אבי האשה ע"י שאינו כותב לעורך דין (הלאיער) שהיה לו בטאראנטא שמסלק תביעתו מהבעל, שע"י א"א לבעל להשיג גירושין דערכאות. ואף שהבטיח אבי האשה במכתבו לאגוה"ר קודם מתן הג"פ שלא ימנע אינו מקיים דברו, והוא עוול גדול שאין כמוהו, כי הלא הרויח לבד שבתו הותרה וניסת לאחר שזה שוה אלפים לאין מספר ולא חשב כלל לתבוע האלף דאלאר שתובע עכשיו כי עוד היה מוסיף כהנה וכהנה, הרי הרויח כפשוטו מכיסו ממש דהרי הגירושין דערכאות לפי תנאי הגט של א"י היה עולה לו איזה סך גדול ועתה הרי לא הוצרך לזה.

ולבד כל זה אסור לו לתבוע כלל האלף דאלאר, ולמנוע לעשות הגירושין דערכאות אסור עוד ביותר ובכה"ג אמרינן שתיקותיך יפה מדבוריך כדאיתא בגיטין דף מ"ו ע"ב, ומטעם זה החמירו שאינה יכולה לתבוע הכתובה אחר הגירושין כדי שלא יבואו לידי קטטה מחמת הכתובה ויאמר הבעל ע"מ כן לא גירשה כדאיתא בסימן קנ"ד בסדר הגט סעי' פ"א, ובסדר גט ראשון

אמרנו בפיו
ומוכרח לכו
כדי שלא י
חשש הלעז.
ובעצם

הגט ח"ו מש
הבטחתנו שי
שאבי האשה
שמעכב שאם
הגט, וממילא
תנאי. ונמצא
הגירושין דעו
על הבנים שח
יסביר לו כל
אלה איך הוא
שלא חשב כל
הבעל חושדים
להחזיר המעור
אבי האשה, ה
בשביל ריוח ופ
מכבלי העיגון
שיהיה עלינו ח
לו כתר"ה את
בטאראנטא, אב
כתר"ה יכתוב
לבעל.

כתבתי גם
רציתי להאריך
תורה אבל הזכ
לתבוע מצד שת
ידידו מוקיר

משה

אבן העזר

אות רי"ח נמי הזהיר ע"ז שיקרעו הכתובה, וא"כ כ"ש
 בשאר דו"ד ובפרט בעובדא כזו שידוע לכל שאם
 היו רוצים צד הבעל היה נותן לו אבי האשה עוד
 אלפים, שודאי היה להם לחשוב שלא יתבע מהם כלום.
 ומחמת זה כמעט שבטוח אני שאמרנו שאין להם עליו
 שום טו"ת בעניני ממון, מכיון שזה היינו מחוייבים
 לומר, וכן ברור שהוא בכלל מה שאמרו מסדרי הנתינה
 בא"י מהשליח להאשה שצריכה למחול לו הכתובה
 כדאיתא בסה"ג שלישי סימן מ"ג, ואף שלא הזכירו
 בדבר האלף דאלאר שתובע אותו משום שלא ידעו,
 הוא ממילא כיון שטעם אחד לזה כדי שלא יהיה לעז.
 אך אינני מוצא את הפס"ד שכתבנו ואולי הוא אצל
 כתר"ה בכל אופן אף שהיה איזה העלם מאתנו ולא
 אמרנו בפירוש, הוא ברור שאינו יכול לתבוע כלום
 ומוכרח לכתוב אל עורך הדין שלו שמסלק תביעתו
 כדי שלא יהיה עיכוב להשיג גירושין דערכאות מצד
 חשש הלעז.

ובעצם יש גם להסתפק לדינא ממש אולי יתבטל
 הגט ח"ו משום

הוא
 יד של
 רכאות
 זה לא
 שיוציא
 ח ע"י
 ותימתו
 ו.

שטיין

ובעת
 כאות

מבעלה וכעת תובעת לגירושין דערכאות

ד העסק שעמלנו ויגענו גט פטורין כדי להתיר דענו שכל העיכוב היה (ארס) מטאראנטא, שכן ע"ס הג"פ, אבל הבעל הוא צריך לגירושין ש"י הגט תנשא לאחר האזרחיים והאשה לא היה כן, ולבסוף מעכב לעורך דין (הלאיער) נביעתו מהבעל, שעי"ז נרכאות ואף שהבטיח קודם מתן הג"פ שלא יול גדול שאין כמוהו, רה וניסת לאחר שזה שב כלל לתבוע האלף ד היה מוסיף כהנה ממש דהרי הגירושין י היה עולה לו איזה לזה.

ג כלל האלף דאלאר, ית אסור עוד ביותר בוריד כדאיתא בגיטין שאינה יכולה לתבוע י יבואו לידי קטטה י לא גירשה כדאיתא י ובסדר גט ראשון

כדי שלא יהיה עיכוב להשיג גירושין דערכאות מצד חשש הלעז.

ובעצם יש גם להסתפק לדינא ממש אולי יתבטל הגט ח"ו משום שאנחנו סהדי שלא נתן הגט אלא מצד הבטחתנו שיוכל עי"ז להשיג גירושין דערכאות משום שאבי האשה לא יעכב אלא אדרבה יסייע בזה, וכיון שמעכב שאם היה יודע שיעכב ברור שלא היה נתן הגט, וממילא לא הועיל כלום מה שאמר שהוא בלא תנאי. ונמצא שיש גם לדינא חשש גדול אם יעכב הגירושין דערכאות שהגט יהיה פסול וחשש ממזרות על הבנים שתלד ח"ו. ולכן בבקשה מכתר"ה שלמעה"ש יסביר לו כל זה ויאמר שבנפשו הוא עושה. ולבד כל אלה איך הוא רוצה בשביל תאוה להשיג אלף דאלאר שלא חשב כלל עליהם לצערנו כ"כ, שהרי ברשות צד הבעל חושדים אותנו ששקרנו להם ועשינו שלא כהוגן להחזיר המעות קודם שידענו שליכא עיכובים מצד אבי האשה, ובפרט שידוע אבי האשה שלא עשינו בשביל ריוח ופרנסה אלא לשם השי"ת להתיר את בתו מכבלי העיגון ולבסוף הוא עושה לנו רעה גדולה כזו שיהיה עלינו חשד על חנם. ומקוה אני שאחר שיסביר לו כתר"ה את כל זה יכתוב תיכף לעורך הדין שלו בטאראנטא, אבל אין לסמוך עליו אלא יראה שבפני כתר"ה יכתוב זה וכתר"ה יקח מידו וישלח בעצמו לבעל.

כתבתי גם לאבי האשה מכתב אך בקצור כי לא רציתי להאריך בכתב בדברי תורה לאיש שאינו בן תורה אבל הזכרתי מהעגמ"נ שלנו וגם שאסור לו לתבוע מצד שתיקותיך יפה מדבוריך.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

משתכח
וכתבו
דהא
ותמאן
מקדום
קטנה
תימא
שכתב
שנה
שערות
וכונתו
גדולה
משמע
שם ס"כ
בהגר"א
לא נעלם
התוס' ג
וא"כ אי
אם נאמן
והנ"ל
אשר מפ
אדרבה ד
מה שהק
ולא להק
הפרק ולכ
להקל ש
שמצאו ק
שלא תחל
והיו שער
שנשרו נא
הויא גדול